

บทที่ 3

ระบบการขนส่งสาธารณะ

ระบบการขนส่งสาธารณะของเมืองเชียงใหม่ปัจจุบัน ที่ให้บริการในเขตเมืองและเขตต่อเนื่อง คือ

1. รถโดยสารประจำทาง
2. รถขนาดเล็ก (สองแถว)
3. รถสามล้อเครื่อง (รถตุ๊กๆ)
4. รถสามล้อถีบ
5. รถอื่นๆ เช่น รถบริการสนามบินและรถจักรยานยนต์รับจ้าง สำหรับบริการในระบบการขนส่งสาธารณะที่จะจัดให้มีขึ้นในอนาคต
6. รถยนต์รับจ้างบรรทุกผู้โดยสารไม่เกิน 7 คน (รถแท็กซี่มิเตอร์)
7. รถไฟฟ้าขนาดเบา

1. รถโดยสารประจำทาง

ตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก การขนส่งประจำทางหมายความว่า การขนส่งเพื่อขึ้นจ้างตามเส้นทางที่คณะกรรมการกำหนด

กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการควบคุมจัดระเบียบรถโดยสารประจำทาง แบ่งรถประจำทางออกเป็น 4 หมวด คือ

รถประจำทางหมวด 1 คือรถประจำทางที่เดินภายในเขตเทศบาล และเขตต่อเนื่อง
รถประจำทางหมวด 2 คือ รถประจำทางที่เดินจากกรุงเทพฯ มายังจังหวัดในส่วนภูมิภาค

รถประจำทางหมวด 3 คือ รถประจำทางที่เดินระหว่างจังหวัด ซึ่งมีใช้กรุงเทพฯ

รถประจำทางหมวด 4 คือ รถประจำทางที่เดินภายในเขตจังหวัด

2. รถขนาดเล็ก รถขนาดเล็กส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นรถสองแถว จะมีลักษณะเป็นรถ巴士อยู่บ้าง แต่เป็นรถ巴士ขนาดเล็ก เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก กำหนดไว้ว่า การขนส่งโดยสารรถขนาดเล็ก หมายความว่า การขนส่งคน หรือสิ่งของ หรือคน และสิ่งของรวมกัน เพื่อขึ้น

ข้างตามเส้นทางที่คณะกรรมการกำหนดด้วยรถที่มีน้ำหนักรถ และน้ำหนักบรรทุกรวมกันไม่เกินสี่พันกิโลกรัม

การประกอบการขนส่งด้วยรถโดยสารประจำทางหมวด 1 ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และโดยรถขนาดเล็กในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ดังนี้

ก. มีการกำหนดเส้นทางเดินรถ โดยคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบก

ข. มีการประกาศรับคำขอ การขออนุญาตประกอบการขนส่ง การพิจารณา ดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบการขนส่ง การวางหลักทรัพย์รถที่ใช้ทำการขนส่ง การต่ออายุใบอนุญาตประกอบการขนส่ง การขอปรับปรุง เงื่อนไขใบอนุญาตประกอบการขนส่ง การเลิกประกอบการขนส่ง ดังนี้

1. การประกาศรับคำขอ

1.1 การปฏิบัติโดยทั่วไปสำหรับการประกาศรับคำขอ

เมื่อคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกได้อนุมัติกำหนดเส้นทาง รถโดยสารประจำทางขึ้นแล้วในการปฏิบัติโดยทั่วไป สำหรับการสรรหาผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งในเส้นทางต้องประกาศรับคำขออนุญาตเป็นการทั่วไป ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ.2524) แก้ไขเพิ่มเติม โดยกฎกระทรวงฉบับที่ 24 (พ.ศ.2527) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 ให้นายทะเบียนประกาศรับคำขออนุญาตประกอบการขนส่งเป็นการทั่วไปอย่างเปิดเผยเป็นเวลา ไม่น้อยกว่า 30 วันโดยเส้นทางเดินรถระหว่างจังหวัด (เส้นทางหมวด 2 และหมวด 3) ให้ปิดประกาศไว้ ณ กรมการขนส่งทางบก และสำนักงานขนส่งจังหวัดที่เป็นต้นทางและปลายทางของการขนส่งนั้น ๆ

เส้นทางเดินรถในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร (เส้นทางหมวด 1 และหมวด 4) ให้ปิดประกาศไว้ที่สำนักงานขนส่งจังหวัดนั้น ๆ

นอกจากการปิดประกาศดังกล่าวแล้วในการประกาศรับคำขอจะขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น หน่วยงานกรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย เป็นต้น ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกันอีกทางหนึ่งด้วย

1.2 ข้อยกเว้นของการประกาศรับคำขอเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่คณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกเห็นสมควรอนุมัติให้ผู้ใดเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งในเส้นทางใดก็ได้โดยไม่ต้องประกาศรับคำขอเป็นการทั่วไป ก็ให้เป็นไปตามนั้น โดยมีแนวทางการพิจารณาสำหรับการปฏิบัติตามข้อยกเว้นของการประกาศรับคำขอเป็นการทั่วไป ดังนี้

1.2.1 ในการพิจารณาให้ผู้ใดเป็นผู้ได้รับ ใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทางนั้น หากไม่มีเหตุผลพิเศษหรือความจำเป็นจริงๆ เพื่อการจัดระเบียบการขนส่ง หรือเพื่อประโยชน์ของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้ว ให้ยึดถือหลักการว่าต้องดำเนินการประกาศรับคำขออนุญาตประกอบการขนส่งเป็นการทั่วไปเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1.1

1.2.2 กรณีที่มีเหตุผลพิเศษหรือความจำเป็น ซึ่งนายทะเบียนเห็นว่าผู้ประกอบการขนส่งรายใดสมควรที่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งในเส้นทางสายใดโดยไม่ต้องประกาศรับคำขอเป็นการทั่วไปก็ให้รวบรวมข้อมูลนำเสนอคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบก ให้ความเห็นชอบการไม่ประกาศรับคำขอเป็นการทั่วไปเสียก่อน

1.2.3 เมื่อคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกได้เห็นชอบแล้ว ให้ผู้ประกอบการขนส่งนั้นยื่นคำขออนุญาตให้ถูกต้องต่อไป และให้นายทะเบียนรวบรวมข้อมูลนำเสนอคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบก เพื่อพิจารณาอนุมัติให้ออกใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทางด้วยรถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารในเส้นทางสายดังกล่าว ให้แก่ผู้ประกอบการขนส่งรายนั้นต่อไป ตามมาตรา 30 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 พร้อมทั้งเสนอให้คณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกพิจารณาอนุมัติกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตประกอบการขนส่ง เพื่อให้ผู้ประกอบการขนส่งรายนั้นยึดถือปฏิบัติต่อไปด้วย

1.2.4 การดำเนินการตามข้อ 1.2.2 และ 1.2.3 จะกระทำได้ ต่อเมื่อเส้นทางนั้น ๆ ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลางให้กำหนดเส้นทางเดินรถโดยสารประจำทางโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว

1.3 การปฏิบัติเกี่ยวกับการประกาศรับคำขอสำหรับการขนส่งโดยรถขนาดเล็ก

เมื่อมีการกำหนดเส้นทางเดินรถสำหรับการขนส่งโดยสารรถขนาดเล็กขึ้น แล้วให้ดำเนินการประกาศรับคำขอ โดยมีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกันกับการประกอบการขนส่งประจำทางในเส้นทางหมวด 1 และหมวด 4 เว้นแต่เส้นทางรถขนาดเล็กเส้นทางใดที่คณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบก เห็นสมควรอนุมัติให้ผู้ใดเป็นผู้ได้รับ ใบอนุญาตประกอบการขนส่งได้โดยไม่ต้อง

ประกาศรับคำขอเป็นการทั่วไปก็ให้ดำเนินการไปตามนั้นโดยปฏิบัติเช่นเดียวกันกับกรณีตามข้อ 1.1 และข้อ 1.2 โดยอนุโลม

2. การขออนุญาตประกอบการขนส่ง

2.1 คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ

ผู้ขออนุญาตต้องมีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522

2.2 กำหนดเวลาการยื่นขออนุญาต

2.2.1 ผู้ประสงค์ขออนุญาตประกอบการขนส่งต้องยื่นคำขออนุญาตต่อนายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในประกาศรับคำขอของเส้นทางนั้น

2.2.2 สำหรับเส้นทางที่คณะกรรมการเห็นสมควรอนุมัติให้ผู้ใดเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตโดยไม่ต้องประกาศรับคำขอเป็นการทั่วไป ก็ให้แจ้งผู้ประกอบการขนส่งรายนั้นยื่นคำขออนุญาตต่อนายทะเบียนโดยเร็ว

2.3 แบบคำขอและหลักฐานประกอบคำขอ

2.3.1 ผู้ขออนุญาตต้องทำคำขออนุญาตตามแบบที่กรมการขนส่งทางบกกำหนด พร้อมทั้งแนบหลักฐานประกอบคำขอให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกพ.ศ.2522 โดยเห็นสมควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานประกอบคำขอบางประการในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. หนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลให้ใช้ฉบับที่นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนสหกรณ์หรือสหกรณ์จังหวัดรับรองออกให้ไม่เกิน 90 วัน นับถึงวันที่ยื่นคำขออนุญาต

2. ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตประกอบการขนส่งเป็นสหกรณ์ จำกัด ข้อบังคับของสหกรณ์นั้นต้องมีสาระสำคัญตรงตามข้อบังคับของสหกรณ์ที่กรมการขนส่งทางบกและกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงแก้ไขใหม่แล้ว ตามที่กำหนดไว้ในหนังสือ ที่ กค 0304/ว.6 ลงวันที่ 4 เมษายน 2526 เรื่อง การจัดระเบียบรถโดยสารขนาดเล็ก หากข้อบังคับของสหกรณ์ใดมีสาระสำคัญไม่ตรงกับข้อบังคับของสหกรณ์ที่แก้ไขใหม่แล้ว โดยเฉพาะข้อบังคับในข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 17 ข้อ 24 และข้อ 32 ดังกล่าว ให้แนะนำให้สหกรณ์ไปจดทะเบียนแก้ไขใหม่ให้ถูกต้องตรงกันก่อน

3. รูปถ่ายสำนักงานต้องให้เห็นป้ายชื่อสำนักงานจากภายนอกจำนวน 1 รูป และรูปถ่ายภายในสำนักงานจำนวน 1 รูป

4. หลักฐานแสดงการมีสิทธิใช้สถานที่เก็บ ซ่อม และบำรุงรักษารถให้ใช้ภาพถ่าย โฉนดที่ดินและหรือทะเบียนบ้าน ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ หรือในกรณีที่เป็นของนิติบุคคลให้ใช้หนังสือรับรองการจดทะเบียนของนิติบุคคล และกรณีที่สถานที่ดังกล่าวไม่ใช่ของผู้ขอ ให้จัดทำหลักฐานการมีสิทธิใช้สถานที่เก็บ ซ่อม และบำรุงรักษารถเป็นนิติกรรม ลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย พร้อมทั้งแนบหลักฐานภาพถ่ายบัตรประชาชนทะเบียนบ้าน และหรือหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลของเจ้าของสถานที่ด้วยแล้วแต่กรณี

สถานที่สำหรับเก็บ ซ่อม และบำรุงรักษารถจะเป็นแห่งเดียวหรือหลายแห่งก็ได้ แต่จะต้องมีความสะดวกและเหมาะสมสำหรับใช้เก็บ ซ่อม และบำรุงรักษารถได้จริง โดยมีพื้นที่ 70 ตารางเมตรต่อรถ 1 คัน สำหรับรถโดยสารขนาดใหญ่ และ 35 ตารางเมตร ต่อรถ 1 คัน สำหรับรถตู้โดยสารและรถโดยสารขนาดเล็ก โดยสถานที่ที่จะใช้เป็นที่เก็บ ซ่อม และบำรุงรักษาต้องไม่เป็นสถานที่ซึ่งใช้ทำประโยชน์ในทางศาสนาหรือสถานศึกษา และต้องมีถนนหรือทางให้รถสามารถเข้าออกได้โดยสะดวก

5. รูปถ่ายสถานที่เก็บ ซ่อม และบำรุงรักษารถ ต้องให้เห็นบริเวณที่จะใช้เก็บรถ และทางเข้าออกของรถโดยชัดเจนด้วย

6. ในกรณีที่ผู้ขออ้างว่ามีรถอยู่แล้วในขณะที่ยื่นขออนุญาตโดยระบุตัวรถที่จะขออนุญาตใช้ไว้ในคำขออนุญาตประกอบการขนส่ง ให้ผู้ขอแนบหลักฐานแสดงการมีสิทธิในรถแต่ละคันที่นำมายื่นขอประกอบคำขออนุญาตด้วย เพื่อแสดงว่าผู้ขอมีสิทธิในรถที่นำมาขออนุญาตใช้อย่างใด

7. เครื่องหมายที่ต้องให้ปรากฏประจำรถทุกคันต้องมีชื่อผู้ประกอบการขนส่ง เป็นตัวอักษรภาษาไทยปรากฏอยู่มีหมายเลขเส้นทาง หมายเลขกำกับรถ(เบอร์รถ) และชื่อเส้นทาง และจะมีสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายอื่นใดด้วยก็ได้ แต่สัญลักษณ์หรือเครื่องหมายดังกล่าว (ถ้ามี) ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

2.4 สถานที่ยื่นคำขอ

ให้ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 โดยการขนส่งประจำทางหรือการขนส่งโดยรถขนาดเล็กในเขตจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอได้ที่สำนักงานขนส่งจังหวัดนั้น ๆ

2.5 ค่าธรรมเนียมค่าขออนุญาต

ผู้ยื่นคำขออนุญาตประกอบการขนส่งเฉพาะ การขออนุญาตประกอบการขนส่งประจำทางต้องชำระค่าธรรมเนียมค่าขอด้วย ฉบับละ 100 บาท(หนึ่งร้อยบาทถ้วน) ตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2523) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522

8. การพิจารณาคำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

8.1 การพิจารณาอนุญาต

การพิจารณาอนุญาตให้ผู้ใดเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทางและใบอนุญาตประกอบการขนส่ง โดยรถขนาดเล็ก ให้พิจารณาโดยยึดถือตามแนวทาง ดังนี้

3.1.1 กรณีที่มีผู้ขอรายเดียว หากตรวจสอบแล้วสามารถพิสูจน์หรือเชื่อได้ว่าผู้ขอรายนี้มีความสามารถที่จะจัดบริการได้ดีตามระเบียบ กฎเกณฑ์ และเงื่อนไขของทางราชการที่สมควรอนุญาตได้

3.1.2 กรณีที่มีผู้ขอหลายราย พิจารณาเปรียบเทียบคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความสามารถในการจัดบริการ พิจารณาว่าผู้ขอที่สมควรได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งจะสามารถจัดบริการให้ประชาชน ได้ดีเพียงใด โดยพิจารณาถึงฐานะความมั่นคงของผู้ขอ ความตั้งใจจริงของผู้บริหารงาน ความสามารถในการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของทางราชการ เป็นต้น โดยให้พิจารณาในเรื่องที่เกี่ยวกับนิติบุคคล รายละเอียดการถือหุ้น และการชำระหนี้บัญชีผู้ประกอบการขนส่ง งบดุล ความสามารถในการด้านการซ่อมและบำรุงรักษา ให้มีคุณภาพดีอยู่เสมอ

2. การกระทบกระเทือน (ถ้ามี) ในกรณีที่มีการทับเส้นทางซึ่งมีผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งอยู่ก่อนแล้วทั้งหมดหรือบางส่วนก็ดี ผู้ที่ถูกทับซ้อนเส้นทางย่อมได้รับการกระทบกระเทือน ฉะนั้น ผู้ขอรายที่มีเส้นทางเดิมถูกทับ จึงควรได้รับการพิจารณาในเรื่องการได้เปรียบเสียเปรียบด้วย อย่างไรก็ตาม เหตุผลข้อนี้ไม่ใช่เหตุผลสำคัญที่สุด เพราะการทับซ้อนเส้นทางเป็นเรื่องหลีกเลี่ยงได้ยาก รายที่มีเส้นทางถูกทับซ้อน อาจจะไม่ได้รับความเดือดร้อน หรือเดือดร้อนเป็นส่วนน้อยก็ได้

3. ประวัติในอดีต (ถ้ามี) ในกรณีที่มีผู้ขออนุญาตเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งอยู่ก่อน แล้วสมควรที่จะตรวจสอบการประกอบการขนส่งในอดีต โดยให้คำนึงถึงการให้บริการและความสะดวกสบายแก่ประชาชนและความรับผิดชอบต่อเรื่องค่าเสียหายที่เกิดจากการขนส่ง ฯลฯ

4. เหตุผลในกรณีพิเศษ ได้แก่ เหตุผล เช่น เหตุผลเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ เหตุผลทางสังคมวิทยา จะนำมาประกอบการพิจารณาต่อเมื่อมีความจำเป็นจริงๆ โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น

3.2 การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับผู้ประจํารถ

เส้นทางที่มีระยะทางไม่เกิน 400 กิโลเมตร ให้กำหนดผู้ขับรถอย่างน้อย 1 คน และผู้เก็บค่าโดยสารและหรือผู้บริการอย่างน้อย 1 คน ต่อรถ 1 คัน

3.3 อำนาจในการกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

การกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตประกอบการขนส่งสำหรับเส้นทางเดินรถ ภายในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร(เส้นทางหมวด 1, หมวด 4 และรถขนาดเล็ก) เป็นอำนาจของนายทะเบียนประจำจังหวัดโดยอนุมัติของคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกประจำจังหวัด

3.4 อำนาจในการออกใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

3.4.1 การออกใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทาง

เส้นทางเดินรถภายในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพฯ (เส้นทางหมวด 1 และหมวด 4) เป็นอำนาจของนายทะเบียนประจำจังหวัดโดยอนุมัติของคณะกรรมการควบคุมการขนส่ง

3.4.2 การออกใบอนุญาตประกอบการขนส่งโดยรถขนาดเล็ก

1.การขนส่งโดยรถขนาดเล็กในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพฯ เป็นอำนาจของนายทะเบียนประจำจังหวัดนั้น ๆ

3.5 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

ผู้ที่ได้รับอนุมัติให้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทางหรือรถขนาดเล็ก ต้องชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบการขนส่ง หลังจากที่ได้รับแจ้งผลการอนุมัติให้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งได้แล้ว โดยให้ชำระตามประเภทของใบอนุญาตประกอบการขนส่งตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2523) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 คือ ใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทางต่อหนึ่งเส้นทางฉบับละ 7,000 บาท (เจ็ดพันบาทถ้วน) และใบอนุญาตประกอบการขนส่งโดยรถขนาดเล็กต่อเนื่อง

เส้นทาง ฉบับละ 1,500 บาท(หนึ่งพันห้าร้อยบาทถ้วน) และเมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมถูกต้องแล้ว จึงให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ต่อไป

3.6 อายุใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

3.6.1 ใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทางมีอายุเจ็ดปีนับแต่วันที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้

3.6.2 ใบอนุญาตประกอบการขนส่งโดยรถขนาดเล็ก มีอายุห้าปีนับแต่วันที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้

4. การวางหลักทรัพย์

การวางหลักทรัพย์ ให้ดำเนินการดังนี้

4.1 ปฏิบัติตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 46 (พ.ศ.2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 และระเบียบกรมการขนส่งทางบกกว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการวางหลักทรัพย์เพื่อประกันความเสียหายที่เกิดจากการขนส่ง พ.ศ.2537

4.2 ตรวจสอบการวางหลักทรัพย์ให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมาย และระเบียบกรมการขนส่งทางบกได้กำหนดไว้ในข้อ 4.1 ก่อนการบรรจรถเพื่อไปจดทะเบียนต่อไป

5. รถที่ใช้ทำการขนส่ง

การดำเนินการเกี่ยวกับรถที่ใช้ทำการขนส่งในเส้นทางที่ได้รับอนุญาต

5.1 การบรรจรถ

เมื่อผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งไปแล้ว (กรณีออกใบอนุญาตใหม่) หรือได้รับอนุมัติให้ปรับปรุงเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนรถเพิ่มขึ้น (กรณีเพิ่มรถ) ให้เร่งรัดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งนั้นดำเนินการนำรถเข้ารับการบรรจุ เพื่อจดทะเบียนให้ครบตามเงื่อนไขจำนวนรถตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตประกอบการขนส่งโดยเร็ว ซึ่งอย่างน้อยต้องให้ครบตามเงื่อนไขจำนวนรถขั้นต่ำที่กำหนดไว้ (ถ้ามี) และอย่างมากต้องไม่เกินเงื่อนไขจำนวนขั้นสูงที่กำหนดไว้โดยให้ดำเนินการดังนี้

5.1.1 รถที่ขอบรรจุ

รถที่ขอบรรจุต้องเป็นรถที่มีลักษณะมาตรฐานตรงตามเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะมาตรฐานรถที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

5.1.2 หลักฐานการขอบรรจุรถ

ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งแสดงหลักฐานการมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในรถที่ขอบรรจุพร้อมทั้งหลักฐานดังต่อไปนี้

1. กรณีเป็นรถที่ยังไม่เคยจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก หรือกฎหมายว่าด้วยรถยนต์มาก่อนให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งแสดงหลักฐาน ภาพถ่ายหนังสือรับรองการแจ้งจำหน่ายรถกรณีเป็นรถใหม่ หรือแสดงภาพถ่ายใบเสร็จรับเงินค่าคัสซีและหนังสือรับรองการแจ้งจำหน่ายเครื่องยนต์กรณีเป็นรถสร้างประกอบแล้วแต่กรณี

2. กรณีเป็นรถที่เคยจดทะเบียนมาก่อนแล้ว ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งแสดงภาพถ่ายหนังสือแสดงการจดทะเบียนรถเป็นหลักฐานด้วย

5.1.3 อำนาจการอนุมัติบรรจุรถ

เส้นทางเดินรถภายในเขตจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพฯ (เส้นทางหมวด 1 หมวด 4 และรถขนาดเล็ก) เป็นอำนาจของนายทะเบียนประจำจังหวัด

5.1.4 กรณีรถที่ขอบรรจุเป็นรถที่ยังไม่ได้ถอนออกจากบัญชี ขส.บ.11 ของใบอนุญาตประกอบการขนส่งเดิมก่อนจดทะเบียนตามที่ได้รับอนุมัติบรรจุใหม่ต่อไป ต้องให้ถอนรถคันนั้นออกจากบัญชี ขส.บ.11 ของใบอนุญาตประกอบการขนส่งเดิมก่อนด้วย

5.2 การถอนรถ

การถอนรถโดยสารประจำทางต้องไม่ทำให้มีรถเหลืออยู่ในบัญชี ขส.บ.11 ต่ำกว่าเงื่อนไขจำนวนรถขั้นต่ำของเส้นทางสายนั้น หากการถอนรถจะทำให้มีรถเหลืออยู่ในบัญชี ขส.บ.11 ต่ำกว่าเงื่อนไขจำนวนรถขั้นต่ำแล้ว ต้องให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งขอนำรถเข้าบรรจุเปลี่ยนแทนในคราวเดียวกันเว้นแต่กรณีเป็นการจัดระเบียบรถโดยสารสองแถว

5.2.1 หลักฐานการขอถอนรถเนื่องจากในการถอนรถต้องพิจารณาถึงที่ไปของรถที่ถอนด้วยว่าผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งจะนำรถคันที่ถอนออกนั้นไปใช้ทำอะไรต่อไปอีก เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและป้องกันมิให้มีการนำรถคันที่ถอนไปใช้ทำการขนส่งโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนั้น ในการขอถอนรถต้องให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งระบุในคำขอหรือหนังสือขอถอนรถด้วยว่า รถที่ถอนออกนั้นจะนำไปใช้ทำอะไรต่อไป หรือแจ้งเลิกใช้รถ และในการขอถอนรถให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งแนบหลักฐานประกอบการขอถอนรถ ดังนี้

1. กรณีขอลอนรถออกเพื่อแจ้งเลิกใช้รถให้ผู้ได้รับอนุญาตประกอบการขนส่งแบบ ภายถ่ายหนังสือแสดงการจดทะเบียนรถคันที่ประสงค์ขอลอนรถออก

2. กรณีขอลอนรถ เนื่องจากรถคันที่ขอลอนได้รับอนุมัติให้บรรจุน้ำมันบัญชี ขส.บ. 11 ของผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งรายอื่นหรือเส้นทางอื่นแล้ว ให้แนบภาพถ่ายหนังสือแสดงการจดทะเบียนรถคันที่ประสงค์ขอลอนออกและแสดงหลักฐานการได้รับอนุมัติบรรจุน้ำมันดังกล่าวแล้วประกอบการขอลอนรถด้วย

5.2.2 อำนวยการอนุมัติลอนรถ เป็นอำนาจของนายทะเบียนกลาง หรือ นายทะเบียนประจำจังหวัดแล้วแต่กรณี เช่นเดียวกับการบรรจุน้ำมันตามข้อ 5.1.3

5.3 การขอแจ้งเลิกใช้รถ การแจ้งระงับใช้รถชั่วคราว และการแจ้งไม่เสียภาษีรถ

5.3.1 การขอแจ้งเลิกใช้รถตามมาตรา 79 แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 สำหรับรถประจำทางทุกหมวดเส้นทางและรถขนาดเล็กให้เสนอนายทะเบียน (นายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนประจำจังหวัดแล้วแต่กรณี) ขออนุมัติลอนรถคันดังกล่าวออกจากบัญชี ขส.บ.11 ก่อนและเมื่อได้รับอนุมัติให้ลอนรถได้แล้ว จึงให้ดำเนินการแจ้งเลิกใช้รถได้ต่อไป

5.3.2 การแจ้งระงับใช้รถชั่วคราว การแจ้งไม่เสียภาษีรถ (แจ้งหยุดใช้รถ) ตามมาตรา 80 และ มาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ตลอดจนการนำรถคันที่แจ้งระงับใช้รถชั่วคราวหรือแจ้งไม่เสียภาษีรถ (แจ้งหยุดใช้รถ) กลับมาใช้ทำการขนส่งต่อไปใหม่จะต้องบันทึกรายละเอียดไว้ในบัญชี ขส.บ.11 ของเส้นทางนั้น ๆ เป็นหลักฐาน

5.4 การจดทะเบียนรถโดยสารประจำทาง รถขนาดเล็กและการแจ้งผลการจดทะเบียนรถ

ในกรณีเป็นรถที่ใช้ประกอบการขนส่งประจำทาง ในเส้นทางหมวด 1 หมวด 4 และรถขนาดเล็ก ให้จดทะเบียน ณ จังหวัดที่ออกใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

6. การต่ออายุใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

การต่ออายุใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทางและรถขนาดเล็ก ให้ปฏิบัติดังนี้

6.1 กำหนดเวลาการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

ผู้ได้รับ ใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทางและรถขนาดเล็กต้องยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบการขนส่งต่อนายทะเบียนก่อนใบอนุญาตจะสิ้นอายุ ไม่น้อยกว่า 120 วัน

6.2 ผลของการไม่ยื่นคำขอต่ออายุภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

การที่ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดตามข้อ 6.1 ถือว่าผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งหมดสิทธิที่จะยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบการขนส่งในเส้นทางนั้นอีกต่อไป และต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกาศรับคำขอใหม่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ต่อไป หากเส้นทางสายดังกล่าวยังมีความจำเป็นต้องคงไว้สำหรับการให้บริการประชาชนอยู่

6.3 คำขอต่ออายุและหลักฐานประกอบคำขอ

6.3.1 ให้ใช้คำขอตามแบบที่กรมฯ กำหนดและแนบใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

6.3.2 หลักฐานประกอบคำขอให้ใช้หลักฐานตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 ดังนี้

1. บุคคลธรรมดา

- ก. ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน
- ข. สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้าน
- ค. รูปถ่ายสำนักงานและสถานที่เก็บรถ ขนาด 7.60 x 12.70 ซม. อย่างละ 2 รูป (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- ง. หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการใช้สถานที่เก็บรถ (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- จ. ใบอนุญาตประกอบการขนส่งหรือใบแทน

2. ห้างหุ้นส่วนสามัญ

- ก. รายชื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน
- ข. ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน
- ค. สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้านของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน
- ง. รูปถ่ายสำนักงานและสถานที่เก็บรถ ขนาด 7.60 x 12.70 ซม. อย่างละ 2 รูป (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- จ. หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการใช้สถานที่เก็บรถ (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- ฉ. ใบอนุญาตประกอบการขนส่งหรือใบแทน

3. ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด

- ก. หนังสือรับรองของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแสดงการจดทะเบียนเป็น
ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด
- ข. รายชื่อและสัญชาติของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน
- ค. ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน หรือภาพถ่ายใบสำคัญประจำตัว
คนต่างด้าวของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน
- ง. สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้านของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน
- จ. รูปถ่ายสำนักงานและสถานที่เก็บรถ ขนาด 7.60x12.70 ซม.
อย่างละ 2 รูป (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- ฉ. หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการใช้สถานที่เก็บรถ
(ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- ช. ใบอนุญาตประกอบการขนส่งหรือใบแทน
4. บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด
- ก. หนังสือรับรองของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแสดงการจดทะเบียนเป็น
บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด
- ข. รายชื่อกรรมการของบริษัท จำกัด หรือบริษัทมหาชน จำกัด ทุกคน
- ค. ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน หรือภาพถ่ายใบสำคัญ
ประจำตัวคนต่างด้าวของกรรมการของบริษัททุกคน
- ง. สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้านของกรรมการบริษัททุกคน
- จ. รายชื่อและสัญชาติของผู้ถือหุ้นทุกคนและจำนวนหุ้นที่ผู้ถือหุ้น
แต่ละคนถือ
- ฉ. สำเนาหรือภาพถ่ายหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับฉบับตีพิมพ์
- ช. รูปถ่ายสำนักงานและสถานที่เก็บรถ ขนาด 7.60x12.70 ซม.
อย่างละ 2 รูป (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- ซ. หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการใช้สถานที่เก็บรถ
(ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- ฅ. ใบอนุญาตประกอบการขนส่งหรือใบแทน
5. สหกรณ์
- ก. บัญชีรายชื่อสมาชิกของสหกรณ์ฉบับที่นายทะเบียนสหกรณ์รับรอง
- ข. สำเนาหรือภาพถ่ายข้อบังคับของสหกรณ์ (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)

- ก. รูปถ่ายสำนักงานและสถานที่เก็บรถ ขนาด 7.60 x 12.70 ซม. อย่างละ 2 รูป (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- ง. หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการใช้สถานที่เก็บรถ (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- จ. ใบอนุญาตประกอบการขนส่งหรือใบแทน
6. องค์การของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือตามกฎหมายว่าด้วยกาานั้น ๆ
- ก. รูปถ่ายสำนักงานและสถานที่เก็บรถ ขนาด 7.60 x 12.70 ซม. อย่างละ 2 รูป (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- ข. หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการใช้สถานที่เก็บรถ (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
- ค. ใบอนุญาตประกอบการขนส่งหรือใบแทน

7. การขอปรับปรุงเงื่อนไขใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

เนื่องจากใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทาง และรถขนาดเล็กมีระยะเวลาการอนุญาตแต่ละครั้งนานพอสมควร ประกอบกับการให้บริการด้านการขนส่งประจำทาง และรถขนาดเล็กเป็นการให้บริการสาธารณะ โดยสภาพแล้วจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการให้ดีขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ดี ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งเป็นองค์กรที่มีความสำคัญ ดังนั้น เพื่อให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงมาตรฐานการให้บริการทางด้านการขนส่งให้ดียิ่งขึ้น โดยในการขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบการขนส่งแต่ละครั้ง ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งมีสิทธิที่จะยื่นคำขอเพื่อขอให้ทางราชการปรับปรุงเงื่อนไขการเดินทางในเส้นทางนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างเพื่อปรับปรุงการให้บริการให้ดีขึ้น ให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการให้บริการประชาชนยิ่งขึ้น เพื่อผลประโยชน์แก่ประชาชนผู้รับบริการ เช่น ปรับปรุงเพิ่มมาตรฐานรถที่ให้บริการให้ดีขึ้น ปรับปรุงขยายเส้นทางรถเพื่อให้บริการแก่ประชาชน ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพิ่มจำนวนรถ จำนวนเที่ยวการเดินทางให้เพียงพอบริการแก่ประชาชนที่มีเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น เพื่อที่ทางราชการจะได้พิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป ดังนั้น นอกเหนือจากการปรับปรุงเงื่อนไขเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเดินทางดังกล่าว ซึ่งสามารถที่จะขอกระทำได้ตลอดเวลาแล้ว ในการขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทาง

และรถขนาดเล็ก หากผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งประสงค์ที่จะขอปรับปรุงเงื่อนไข
อย่างไรก็ดีให้ยื่นขอปรับปรุงเงื่อนไขพร้อมคำขอต่ออายุใบอนุญาต พร้อมแสดงเหตุผล หรือข้อ
เท็จจริง เพื่อให้กรมการขนส่งทางบกพิจารณาคำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้การประกอบการ
ขนส่งในแต่ละเส้นทางเป็นไปด้วยความเหมาะสมกับสภาพการเดินรถ และสภาพแวดล้อมที่
เปลี่ยนแปลงไปต่อไป

8. การเลิกประกอบการขนส่ง

8.1 การเลิกประกอบการขนส่งประจำทาง ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่ง ซึ่ง
ประสงค์จะขอเลิกประกอบการขนส่งแจ้งความประสงค์เป็นหนังสือให้นายทะเบียนทราบล่วงหน้า
ไม่น้อยกว่า 90 วัน ก่อนวันเลิกประกอบการ

8.2 การขอเลิกประกอบการขนส่งโดยรถขนาดเล็ก ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการ
ขนส่ง ซึ่งประสงค์จะขอเลิกประกอบการขนส่งแจ้งความประสงค์เป็นหนังสือให้นายทะเบียน
ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 60 วัน ก่อนวันเลิกประกอบการขนส่ง

8.3 การยื่นเรื่องขอเลิกประกอบการขนส่งให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งทำ
เป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนประจำจังหวัดที่ออกใบอนุญาตประกอบการขนส่ง

ค. การประกอบการขนส่งด้วยรถโดยสารประจำทาง ในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ มี
การกำหนดเส้นทาง จำนวน 10 เส้นทาง แต่มีผู้ประกอบการขนส่งเพียง 5 เส้นทาง ดังนี้

หมายเลข เส้นทาง	ชื่อเส้นทาง	ระยะทาง (กม.)	จำนวนรถ ตามข้อ กำหนด (คัน)	จำนวนเที่ยว ต่อวัน(เที่ยว)	ผู้ประกอบการขนส่ง
1	หนองประทีป- เชิงดอย	ไป 14 กลับ 16	12 - 15	136 เที่ยว ไป 68 เที่ยว กลับ 68 เที่ยว	บริษัทเชียงใหม่ไทยเดินรถ จก. 130 ถ.เชียงใหม่ - ดอยสะเก็ด ม.5 ต.สันนาเม็ง อ.สันทราย ชม.
2	หนองประทีป- ป. พัน7	ไป 12 กลับ 11	12 - 15	136 เที่ยว ไป 68 เที่ยว กลับ 68 เที่ยว	บริษัท เชียงใหม่ไทยเดินรถ จก.

หมายเลข เส้นทาง	ชื่อเส้นทาง	ระยะทาง (กม.)	จำนวนรถ ตามข้อ กำหนด (คัน)	จำนวนเที่ยว ต่อวัน(เที่ยว)	ผู้ประกอบการขนส่ง
3	สถานีรถไฟ - ห้วยแก้ว	ไป 13 กลับ 12	12 - 15	166 เที่ยว ไป 83 เที่ยว กลับ 83 เที่ยว	บริษัท เชียงใหม่ไทยเดิน รถ จำกัด
5	รอบคูเมือง เชียงใหม่	7	8 - 10	96 เที่ยว	บริษัท เปรมประชาชนส่ง จำกัด 84 ม.3 ต.ต้นเปา อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่
6	รอบเมือง เชียงใหม่ (วนซ้าย วนขวา)	33.4 กม.	ธรรมดา 10-12 ปรับอากาศ 10 - 12	130 เที่ยว	บริษัท เปรมประชาชนส่ง จำกัด
10	หมู่บ้าน ขวัญเวียง- รอบเมือง เชียงใหม่	25.5	5 - 10	62 เที่ยว	บริษัท เอ ซี ซี เร็ลเอสเตท จก. 1/5 ถ.เชียงใหม่-ฮอด ม.1 ต.ป่าแดด อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ง. การประกอบการขนส่งด้วยรถขนาดเล็ก (สองแถว) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และเขตต่อเนื่อง มีการกำหนดเส้นทาง จำนวน 29 เส้นทาง สหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด เป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบการขนส่งเส้นทางเดินรถขนาดเล็กทั้งหมด

ตามข้อเท็จจริง การเดินรถขนาดเล็กมิได้เดินตามเส้นทางที่กำหนดให้ แต่เดินรถในลักษณะไม่ประจำทางมาแต่ต้น และมีจำนวนรถที่จดทะเบียนประมาณ 3,007 คัน

การที่จำนวนรถขนาดเล็กมีมากเนื่องมาจากก่อนปี 2522 และ 2531 การจดทะเบียนรถบรรทุกเล็ก ทางกองทะเบียนยานพาหนะ กรมตำรวจ เป็นผู้รับจดทะเบียน มิได้มีการควบคุม และจัดระเบียบเกี่ยวกับรถบรรทุกเล็ก จึงมีการนำมาใส่หลังคา และมีการรับ-ส่งผู้โดยสารแข่งกับรถประจำทาง จนกระทั่งรถประจำทางต้องประสบกับภาวะขาดทุน เพราะมีความคล่องตัวน้อยกว่า และต้องอยู่ในกรอบของทางราชการ เมื่อกรมการขนส่งทางบกปฏิบัติงานจากกรมตำรวจด้านทะเบียนรถมาดำเนินการ จึงมีการควบคุมและจัดระเบียบ โดยให้มีการ

ประกอบการขนส่ง และสนับสนุนการดำเนินการในรูปสหกรณ์ สหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด จึงเป็นผู้ประกอบการขนส่ง จำนวน 29 เส้นทาง ดังนี้

สายที่	ชื่อเส้นทาง	จำนวนเที่ยว		จำนวนรถ		ระยะทาง
		ชั้นต่ำ	ชั้นสูง	ชั้นต่ำ	ชั้นสูง	
52018	เชียงใหม่ - ดันฝั่ง	60	-	30	30	15
52019	หนองประทีป - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	192	-	31	386	8
52020	ศาลาคดีเด็กฯ-ตลาดเทศบาล- ตลาดหนองหอย-เชิงดอย	192	-	20	413	3,8,5,13
52021	บ้านสันผีเสื้อ - ตลาดเทศบาล	192	-	20	347	15
52022	ตลาดศรีนครพิงค์ - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	192	-	31	404	8
52023	ศาลากลางใหม่-ตันตราภัณฑ์(ข้างฝือก), ตลาดต้นพยอม	192	-	24	368	12,10
52024	ประตูช้างเผือก-บ้านแม่ว, เชียงใหม่แลนด์	192	-	31	390	25,6
52025	ตลาดปากกล้วย - โรงเรียนคำเที่ยง	192	-	34	351	12
52026	วังสิงห์คำใต้-บ้านดอนแก้ว	192	-	15	319	12
52027	เชียงใหม่ - บ้านบวกรก - บ้านดอนแก้ว	28	-	7	7	14
52028	เชียงใหม่ - บ้านเกาะกลาง - บ้านดอนแก้ว	28	-	7	7	14
52029	เชียงใหม่-สารภี-บ้านสันทรายมหาวงศ์- บ้านท่าต้นกวาว	56	-	7	7	20,20
52032	หนองประทีป-ตลาดสันป่าเลียง	186	-	38	131	7
52033	หนองประทีป - ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่	186	-	38	163	7
52034	บ้านสันผีเสื้อ - โรงเรียนมงฟอร์ต ก,ข	186	-	38	-	11,12
52035	ตลาดศรีนครพิงค์-โพธารามชอย 1	186	-	38	115	8
52036	ศรีนครพิงค์-ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่	186	-	38	120	8
52037	ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ - วัดป่าแดด	186	-	38	140	24
52038	ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่-มหาวิทยาลัยพายัพ	186	-	38	134	13
52039	ประตูช้างเผือก-รอบคูเมืองด้านใน	186	-	38	133	7
52040	โรงเรียนยุพราช-มหาวิทยาลัยพายัพ	186	-	38	128	7
52041	ตลาดปากกล้วย-สถานีขนส่งแห่งที่ 2	186	-	38	150	13
52042	วังสิงห์คำใต้-อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย	186	-	38	136	19

สายที่	ชื่อเส้นทาง	จำนวนเที่ยว		จำนวนรถ		ระยะทาง
		ชั้นต่ำ	ชั้นสูง	ชั้นต่ำ	ชั้นสูง	
52043	เชียงใหม่(ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขแม่ปิง) -บ้านต้นโชคหลวง	180	-	40	45	14
52044	ตลาดหิพย์เนตร - ภูษาคาดอย	168	-	42	50	24
52045	สนามม้าเชียงใหม่-สวนสัตว์เชียงใหม่	142	-	30	36	7
52046	สนามม้าเชียงใหม่-ตลาดวโรรส	160	-	40	44	9,5
52047	สนามม้าเชียงใหม่-ตลาดทรายแก้ว	156	-	38	42	10
52048	สถานีรถไฟเชียงใหม่ - วัดสันทรายหลวง	160	-	34	40	13

3. รถสามล้อเครื่อง (รถตุ๊กๆ) มีจำนวนทั้งหมด 1,149 คัน จุดให้บริการบริเวณ สถานีขนส่ง สถานีรถไฟ ตลาด และชุมชน มีบางส่วนวิ่งวนรับผู้โดยสารในเขตเมือง การประกอบการเหมือนระบบรถแท็กซี่ทั่วไป ค่าโดยสารอาศัยการตกลงราคา

ปัจจุบันทางราชการออกกฎกระทรวงจดทะเบียนสามล้อเครื่องแล้ว

4. รถสามล้อถีบ (รถสามล้อใช้แรงคน) เป็นล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน ซึ่งล้อเลื่อน หมายความว่า ยานพาหนะ เช่น รถ เกวียน อันประกอบด้วยเพลาล้อและล้อ ซึ่งเคลื่อนไปได้ด้วยกำลังคนหรือสัตว์ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงรถลาก และรถจ้าง ซึ่งกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติรถลากและรถจ้าง ในท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัตินั้น ๆ หรือล้อเลื่อนสำหรับเด็ก ซึ่งผู้ใหญ่ไม่อาจใช้เป็นพาหนะได้ ล้อเลื่อนรับจ้างหมายความว่าล้อเลื่อน ซึ่งใช้สำหรับการขนส่งโดยมีสินจ้างนอกจากเกวียน

จำนวนรถสามล้อถีบ ประมาณว่ามีใช้อยู่ 600-1,000 คัน จุดรับผู้โดยสารบริเวณ ตลาดสด หน้าโรงแรม สถานีรถไฟ สถานีขนส่ง การใช้บริการมักจะเป็นระยะสั้นๆ และราคาต้องตกลงกันเอง

5. รถบริการสนามบิน จัดเป็นรถยนต์บริการธุรกิจให้บริการระหว่างท่าอากาศยานแห่งชาติเชียงใหม่ ไปยังสถานที่ต่าง ๆ การดำเนินการโดยสหกรณ์รถยนต์บริการท่าอากาศยานเชียงใหม่ จำกัด มีจำนวนรถ 60 คัน ซึ่งได้รับอนุญาตจากการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย ให้เข้าไปประกอบการขนส่งในเขตของการท่าอากาศยานฯ ได้

รถอีกประเภท คือ รถจักรยานยนต์รับจ้าง ยังไม่มีกฎหมายรองรับ ขณะนี้มีจำนวนมากขึ้นโดยตั้งคิวตามจุดต่างๆ เช่น สถานีขนส่ง ชุมชน หมู่บ้านจัดสรร อัตราค่าโดยสารกำหนดไม่แน่นอน แต่รู้กันระหว่างผู้ให้และใช้บริการประจำ

6. รถรับจ้างบรรทุกผู้โดยสารไม่เกิน 7 คน ได้แก่ รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกิน 7 คน หรือรถยนต์สาธารณะอื่นนอกจากรถยนต์โดยสารประจำทาง กรมการขนส่งทางเปิดให้มีการจดทะเบียนรถรับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกิน 7 คน (รถแท็กซี่มิเตอร์) ตั้งแต่วันที่ 2537 ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ แต่จนถึงปัจจุบันยังไม่มีผู้นำรถมาขึ้นจดทะเบียน

7. รถไฟฟ้าขนาดเบา อยู่ในโครงการศึกษาความเหมาะสม ของระบบขนส่งมวลชน ในจังหวัดเชียงใหม่

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ได้จ้างกลุ่มบริษัทที่ปรึกษาทำการศึกษาคความเหมาะสมของระบบขนส่งมวลชนในจังหวัดเชียงใหม่ มีระยะเวลา 13 เดือน เริ่มงานเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2537 โดยมีองค์ประกอบหลักของการศึกษา ด้านวิศวกรรม ด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การศึกษาความเหมาะสมเชิงเศรษฐกิจและพาณิชย์ จากการศึกษาได้ผลสรุปเส้นทางรถไฟฟ้า จำนวน 4 สาย ระยะทางรวม 27 กิโลเมตร คือ

สายที่ 1 ศูนย์ราชการ - อู่ขุด - บวกรก ระยะทาง 12 กิโลเมตร รับ - ส่งผู้โดยสารระหว่างเส้นทางแมริม-เชียงใหม่ และต้นกำแพง-เชียงใหม่ ช่วงจากศูนย์ราชการถึงบริเวณแม่น้ำคว (ห่างจากสี่แยกปอยหลวงไปทางตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร) โดยมีเส้นทางผ่านถนนที่สำคัญ คือ ถนนท่าแพ ถนนเจริญเมือง สถานีรถไฟเชียงใหม่ และแยกปอยหลวง

สายที่ 2 สี่แยกหางดง - ช้างคลาน - สามแยกสันทราย ระยะทาง 9 กิโลเมตร ทำหน้าที่เชื่อมโยงพื้นที่บริเวณท่าอากาศยานเชียงใหม่และตลาดสันทราย โดยมีเส้นทางผ่านย่านธุรกิจสำคัญ คือ ไนท์บาร์ซาร์

สายที่ 3 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - แจ่งศรีภูมิ ระยะทาง 4 กิโลเมตร รับส่งผู้โดยสารระหว่างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และตลาดช้างเผือก

สายที่ 4 สี่แยกแสงตะวัน - เชียงใหม่แลนด์ ระยะทาง 2 กิโลเมตร รองรับการเดินทางช่วงบริเวณโรงพยาบาลแสงตะวัน บนถนนช้างคลานถึงจุดตัดกับถนนเจริญประเทศ

การศึกษาเปรียบเทียบเทคโนโลยีระบบขนส่งมวลชน 7 แบบ คือ รถเมล์ รถเมล์ไฟฟ้า รถไฟฟ้ารางเดี่ยว รถไฟฟ้าขนาดหนัก รถไฟฟ้าขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์เหนี่ยวนำเชิงเส้น รถไฟฟ้าขับเคลื่อนอัตโนมัติ และรถไฟฟ้าขนาดเบา

โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ รูปแบบทางเทคนิค ผลที่เกิดต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม ลัดส่วนเงินลงทุนต่อประสิทธิภาพ ได้ผลสรุปควรเป็นรถไฟฟ้าขนาดเบา การดำเนินการแบ่งเป็น 2 ระยะ คือระยะแรกปี พ.ศ. 2539 - 2543 ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2544 - 2574